

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 4 mars 1902, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af en af herr C. J. Ödman väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående arméns uniformer.

I en till utskottet hänvisad motion, n:o 65, har herr *Carl J. Ödman* hemställt, »att Riksdagen måtte besluta att aflåta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med underdånig framställning, att Kongl. Maj:t måtte låta utföra försök med uniformer i obestämda färger och, om någon af dem visar sig lämpligare för krigsbruk än de nu använda, låta anskaffa sådana för härens behof».

Till stöd för denna sin hemställan anför motionären följande: »Under de senaste krigen har erfarenheten allt mer visat olämpligheten af att lysande uniformer bäras. De långskjutande gevären och det röksvaga krutet har i mycket förändrat krigskonsten, så att numera gäller det mer än förr att i högsta möjliga grad skydda sig för att blifva upptäckt af fienden. Orsaken till boernas motståndskraft mot den öfverlägsna engelska hären måste anses till stor del ligga just i deras förmåga att röra sig i terrängen utan att blifva upptäckta, hvartill bidrager deras dräkt, som är utan alla glänsande prydnader och med en färg, som öfverensstämmer med de omgifvande naturföremålen. Genom vunna erfarenheter i kriget hafva engelsmännen funnit sig tvungna att lägga bort sin armés vanliga uniformer och anlägga för krigsbruk mera lämpliga.

Äfven i Sverige har saken beaktats, då under det gångna året en mängd försök utförts, för att utröna olika uniformsfärgers företräde. Men dervid hafva endast användts mörkblå och olika slags ljusblå färger. Det har ej bevisats, att någon af de använda färgerna haft synnerligt företräde framför de öfriga, och hafva trupper städse kunnat genom kikare upptäckas på långa afstånd. Orsaken dertill måste sökas i, att alla här använda färger skilja sig skarpt från markens, skogens och bergens.

Då jägaren går i marken, kläder han sig i en dräkt, som så mycket som möjligt bidrager till att hindra honom från att blifva upptäckt, och väljer han därför en dräkt med obestämd färg, öfverensstämmande med de omgifvande naturföremålen. Vanligen användas tyger med blandade färger, såsom grönt, brunt och grått.

I Norge har man insett de nuvarande uniformernas olämplighet för krigsbruk, hvarför der omfattande försök utförts med användning af olika uniformsfärger, och har man der funnit, att de obestämda färgerna äro de bäst skyddande. Längre dröjer det nog ej, förrän den norska hären är klädd i en enkel och praktisk fältuniform med en färg, som i minsta möjliga grad märkes i terrängen.

Genom naturstudier kan man lära, att en mängd djur bära dräkter öfverensstämmande med de naturföremål, bland hvilka de mest uppehålla sig, och böra vi ej försumma att deraf draga lärdomar, då det gäller att skaffa skydd åt landets söner, så att de ej i onödan blifva utsatta för de fiendtliga eldvapnens verkan under kampen för fosterlandets försvar.

Då, som ofvan sagts, de utförda försöken med blå uniformer visat sig föga tillfredsställande, vore af stor praktisk nytta, om försöken fortsattes med uniformer af obestämda färger för att utröna, om dessa ej äro lämpligare för fältbruk än de hittills använda, samt att, om detta visar sig, Kongl. Maj:t måtte gå i författning om att sådana anskaffades för den svenska armén. Måhända anses lämpligt, att de nuvarande eller liknande bibehållas för att användas under vissa förhållanden eller att befälet har en särskild paraduniform.

Fältuniformer med obestämd färg och utan alla blänkande prydnader skulle dock bäras under all exercis och fälttjänstövningar såväl af befäl som manskap, dervid äfven den fördelen vunnas, att dessa äro billigare än de nu brukliga, hvarigenom besparing göres såväl för staten som för befälet, hvilka sjelfva få bekosta sina uniformer.»

Utskottet har för sin del ej kunnat annat än skänka sitt erkännande åt motionens syfte, om än utskottet gerna sett, att motionären jemväl hade framhållit behofvet af en ändring i nu fastställda uniformers snitt. Under den varmare delen af året måste nämligen den nu brukliga vapenrocken anses såsom för halsen skadlig genom sin uppstående, tätt till halsen slutande krage, hvarigenom kroppens värmeutstrålning förhindras under marscher eller ansträngningar. Utom det att fältuniformen bör hafva en lämplig färg och vara fri från hvarje glänsande föremål, bör den äfven vara beqväm och sådan, att den ej lägger hinder i vägen för kroppens rörelser eller värmereglering.

Att en förändring af uniformsfärgerna är behöflig, torde vara en uppfattning, som alltmer gör sig gällande inom vårt land och som äfven synes delas af militära myndigheter. Försök hafva nämligen inom armén, såsom motionären också framhåller, redan blifvit utförda för att finna en lämpligare färg å uniformerna än den nuvarande. Dessa försök hafva dock endast omfattat de blå färgerna och deras nyanser.

Utskottet, som inhemtat upplysningar om dessa försök, anser sig särskildt böra påpeka utrustningskommissionens skrifvelse af den 6 november 1901 till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet. I nämnda skrifvelse heter det bl. a.: »att af de inkomna utlåtandena otvetydigt framgått, att det företräde, som under vissa förhållanden ur taktisk synpunkt måste tillerkännas den ljusaste blå färgnyansen, icke är tillräckligt stort för att motivera en omuniformering af armén i dess helhet».

Då de utförda försöken sålunda ej lemnat något positivt resultat, anser utskottet, i likhet med motionären, att försöken böra fortsättas samt företrädesvis utföras med uniformer i obestämda färger. Att man säkerligen bland dessa färger har att söka den eller de lämpligaste, synes bekräftas af de uttalanden, som gjordes af officerare, hvilka ledde de omnämnda försöken. En bland dessa säger i sin rapport: »Deremot har det tyckts mig, att en dammhöljd skyttelinie eller dammiga enskilda karlar varit ganska svåra att upptäcka, hvarför en gråblå eller grågredelin färg möjligen kunde vara lämplig.» En annan anför i sin rapport: »Skola vidare försök verkställas, hemställes, att de utföras med brungråa eller grönbruna uniformer» och slutligen yttrar chefen för ett artilleriregemente: »Men anser jag mig på samma gång böra uttala den åsigten, att mörkblått icke är en lämplig färg för en fältuniform, utan torde böra ersättas af någon nyans i gråbrunt».

Utskottet skulle därför för sin del ej tvekat att förorda motionärens

hemställan, så framt detsamma icke hade på begäran erhållit del af en från kongl. landförsvarsdepartementet den 22 nästlidna februari utfärdad befallning till generalintendenten att inkomma med förslag till plan för förnyade försöks utförande i ändamål att finna den färg, som bör fastställas för arméns uniformskläde.

Vid sådant förhållande anser sig utskottet böra hemställa,

att herr Ödmans ifrågavarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 4 mars 1902.

På utskottets vägnar:

JULIUS CENTERWALL.